

Dalība iedzīvotāju padomē – iespēja kaut ko mainīt

Vēl līdz piektdienai ikviens Latvijas pilsonis, kurš sasniedzis 16 gadu vecumu, var pieteikties dalībai Limbažu novada iedzīvotāju padomē. Kad *Auseklis* pašvaldībā vaicāja, cik liela ir interese un atsauce, atbildē skanēja, ka vēl nevienā no novada 15 administratīvajām teritorijām nebija pietiekams skaits pieteikumu to izveidei. Cerēsim, ka arī šī būs tā reize, kad pēdējam brīdim piemītis maģisks spēks! Pieteikšanās process nav sarežģīts – jāizpilda tikai viena veidlapa, kurā jānorāda pamatinformācija par padomes locekļa kandidātu. Ievērojiet – aizpildot vai iesniedzot pieteikumu klātienē, būs vajadzīgs personu apliecinošs dokuments, neklātienē – elektroniskais paraksts.

Klupšanas akmens – bezjēdzības sajūta

Tos, kuri vēl domā, vai viņi vēlas kļūt par iedzīvotāju padomes biedriem, vēlas iedrošināt biedrības *Latvijas Platforma attīstības sadarbībai* (LAPAS) direktore **Inese VAIVARE**. Pilsoniskās sabiedrības un kopienu stiprināšana viņai ir gan darba pienākums, gan brīvā laika interese. Covid-19 epidēmijas periodā I. Vaivare organizēja palīdzības sniegšanu iedzīvotājiem ar pārliecību, ka grūtā brīdī kaimiņu atbalstīt visefektīvāk varam paši. Šī ideja ir klātesoša arī I. Vaivares šībrīža centienos – viņa pievērsusies civilās aizsardzības tēmai. – *No turīga valsts sākas ar cilvēkiem un viņu kopienām*, – saka Inese. Kad notika padomju nolikuma apspriešana, viņa uzstāja, ka to uzdevumos jābūt tiesībām pārstāvēt iedzīvotāju intereses arī civilās aizsardzības jautājumā. Šī procesa laikā I. Vaivare publiski kritizēja pašvaldību, paužot, ka nolikums nedrīkst ierobežot šīs organizācijas. Vēl esot jādama par to, lai darbošanās būtu maksimāli vienkārša, nebirokrātiska un nekļūtu par slogu aktīvajiem iedzīvotājiem. Piemēram, ne visiem lēmumiem jābūt pieņemtiem klātienē.

Kā sarunbiedrē vērtē diskusiju iznākumu? – *Daļa priekšlikumu “izgāja cauri”, citus dome noraidīja, bet jāteic, ka mēs laimam varētu būt labais piemērs Latvijā. Nolikumā iekļauts diezgan daudz tēmu, par kurām iedzīvotāji drīkstēs izteikt viedokli*, – teic eksperte. Tomēr viņa uzsver, ka turpmākajā daudz būs atkarīgs no pašvaldības, kuras uzdevums būs nodrošināt klātbūtnes sajūtu. – *Labā prakse ir tāda, ka, piemēram, pagasta pārvaldnieks pie-*

dalās sapulcēs un uzreiz sniedz atbildes uz jautājumiem, – piemēru min sarunbiedrē. Par lielāko klupšanas akmeni var kļūt tas, ka aktivitāte cilvēkiem var šķist bezjēdzīga – sanācām kopā, parunājām, nu, un ko tas mainīja... Lai šādu scenāriju novērstu, I. Vaivare iesaka pašvaldībā noteikt cilvēku, kurš uztur sadarbību ar padomēm un stiprina pārliecību, ka vietvara tajās ir ieinteresēta.

Ir vieta dažādiem darbības veidiem un cilvēkiem

Latvijā ir ļoti dažādas situācijas. Ir arī gadījumi, kad domes deputāti padomēs redz konkurenci, jo, tajās aktīvi darbojoties, kāds var veidot savu tēlu, lai tas noderētu, gatavojoties nākamajām vēlēšanām. – *Bet padomes ir ļoti dažādas*, – viņa secina. – *Ir jāļauj pašiem cilvēkiem saprast, ko viņi vēlas darīt, kā sanākt kopā un izlemt, kas ir svarīgākais vietējiem*. Iedzīvotāju padomes var kļūt gan par kopienas vienotājam, gan par tās balstiem un pat darītājam, organizācijām, kas ne tikai izsaka viedokli un ziņo par problēmām pašvaldībai, bet arī pašas tās risina. Ir gadījumi, kad cilvēki, nodibina biedrību, lai, piemēram, rakstītu projektus. Latvijā ir arī padome, kas uzskata par savu pienākumu sekot līdz pašvaldības domes sēdēm un skaidrot tajās pieņemtos jautājumus citiem iedzīvotājiem.

Kā vienu no šķēršļiem padomju veidošanā I. Vaivare min to, ka cilvēkiem nav pietiekami izskaidrots, kāpēc tās nepieciešamas. Viņasprāt, Limbažu novada pašvaldība nav izmantojusi visas iespējas mudināt iedzīvotājus iesaistīties. Varētu taču

Nevalstisko organizāciju jomas eksperte Inese Vaivare mudina cilvēkus izmantot iespēju kaut ko mainīt, iesaistoties novada iedzīvotāju padomēs

rādīt labos piemērus, stāstīt, kādas ir citos pagastos un pilsētās izveidotās, ko tās dara un kas ir to locekļi, – visbiežāk parasti cilvēki, kuriem nav vienalga. Kā piemēru viņa min savas draudzenes vīru – vienkāršu, praktisku cilvēku, kam rūp sava apkārtnē, bet kuram iepriekš nebija nekādas saistības ar pašvaldību vai politiku. – *Mēs ar viņu lepojamies*, – ar smaidu teic I. Vaivare un uzsver, ka padomēs vajadzētu pēc iespējas dažādu paaudžu un profesiju cilvēkus, lai būtu pārstāvēts plašāks interešu un personu loks. Daļa no šiem ļaudīm sevi šādā organizācijā, visticamāk, neredz. Līdz ar to būtu labi, ja apkārtējie viņus uzrunātu, pamudinātu vai aicinātu līdzī, piesakoties paši. – *Es vispirms gribētu teikt – nebaidieties! Jebkurš, kuram rūp, kas viņam ir apkārt, arī būs īstais cilvēks iedzīvotāju padomei*, – iedrošina Inese.

Ausekļa žurnālisti darbā satiek gana daudz aktīvo iedzīvotāju, kā arī tos, kuri teic, ka viņi baidās publiski izteikties vai par kaut ko sūdzēties. Mazā novadā tam var būt negatīvas sekas. Tomēr tie, kuriem vienmēr ir viedoklis un kāds aizrādījums pašvaldībai, uz jautājumu, vai viņi ir atlaisti

no darba vai kā citādi *represēti*, biežāk atbildējuši noliedzoši. – *Bet cilvēku dzīves ir dažādas, tāpēc nevienam nevaru pārnest. Viens no ietekmes mehānismiem ir aprunāšana, kas, protams, nav patīkami. Varbūt skolā mainās attieksme pret tavu bērnu... Bet es redzu, ka šeit ir ļoti daudz foršu, aktīvu cilvēku, kuri vēlas kaut ko mainīt. Šī ir iespēja pamēģināt*, – viņa rosina.

Kas šoreiz būs citādi?

Netrūkst skeptiķu, kuri spriež, ka būs labi, ja padomes vispār izveidosies. Tās mūsupusē nav nekas jauns. Savulaik Limbažu novadā, kas pastāvēja no 2009. līdz 2021. gada reformai, padomes tika izveidotas. Šo organizāciju aktivitāte ātri apsīka, no tām palika tikai ieraksts pašvaldības mājaslapā. Kas šoreiz būs citādi? – *Nu, ja mēs sākam ar tādu attieksmi... Manuprāt, situācija ir samērā cerīga*, – saka I. Vaivare. Viņa ir runājusi ar iedzīvotājiem, un ne viens vien padomju veidošanā patiesi saskata iespēju kaut ko ietekmēt vietā, kur dzīvo. – *Es arī neloloju ilūzijas, ka visas padomes novadā strādās ļoti labi. Visi iedzīvotāji nekad nebūs aktīvi. Būs tādi, kuri pieslēgsies uz atsevišķu jautājumu. Nepārtrauktā ikdienas aktivitāte ir ļoti maz*, – secina eksperte. Tas, ka visur padomes neizveidosies, neesot iemesls, lai no idejas atteiktos, jo ar kaut ko jāsāk. Būtiska priekšrocība būs grupa – ja šķiet, ka viens nav cīnītājs, varbūt kopā var kaut ko panākt.

Linda TAURĪNA

Līgas LIEPIŅAS foto

P.S. Sarunas ierakstu, kurā bija arī citi ar iedzīvotāju padomēm saistīti jautājumi, varat noskatīties *Ausekļa* tīmekļvietnē un sociālā medija *YouTube* profilā.

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

MAF
Mediju atbalsta fonds

Par publikācijas saturu atbild projekta «Tuvplānā – demokrātija, demogrāfija un pilsoniskā aktivitāte» īstenotāja – SIA «Izdevniecība Auseklis».

Projekta Nr. 2026.LV/RMA/1.6.1/006